

Izhaja trikrat na teden v šestih izdanih, in sicer: vsak torek, četrtek in soboto, s izjemo izdaje opoldne, večerno izdaje pa ob 3. uri popoldne, in stane z uredniškimi izrednimi prilogi ter „Kazipotom“ ob novem letu vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto 13 K 20 h. ali gld. 6 60
pol leta 6 „ 30 „ 3 30
šest let 3 „ 40 „ 1 70
Posamične številke stanejo 10 vin.

Od 23. julija 1902. do preklica izhaja ob sredah in sobotah ob 11 uri popoldne.

Naročnino sprejema upravnništvo v Gosposki ulici št. 11 v Gorici v „Goriški Tiskarni“ A. Gabršček vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. Na naročila brez doplačane naročnine se ne oziramo.

Oglaš in poslanice se računajo po petih vrstah, če tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večje drke po prostoru. — Reklame in spisi v uredniškem delu 15 kr. vrsta. — Za obliko in vsebino oglasov odklanjamo vsako odgovornost.

SOČA

»Vse za omiko, svobodo in napredek!« Dr. K. Lavrič.

Uredništvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadst. Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 12. popoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravnništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 11.

Naročnino in oglase je plačati loco Gorice. Dopisi naj se pošiljajo le uredništvu.

Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne padajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le uredništvu.

„PRIMOREC“

Izhaja neodvisno od „Soče“ vsak petek in stane vse leto 3 K 20 h ali gld. 1 60.

„Soča“ in „Primorec“ se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Solaki ulici in Jellersitz v Ninski ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma in Pipan v ulici Ponte della Fabbra.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

»Gor. Tiskarna« A. Gabršček (odgov. Iv. Meljavec) tiska i. zal.

Šustersičev „tabor“ — prepovedan.

Kranjska vlada je prepovedala Šustersičev nameravani „tabor“ v Ljubljani.

Zakaj ga je prepovedala, ni težko uganiti; to je na dlani. Tako daleč pa vendar še nismo, da bi smel kdo kar javno nahujskati tolpo ljudi ter jo fanatizovano prignati v glavno mesto nad sorojake drugega političnega mišljenja. Tako daleč še nismo, ali tako daleč je hotel priti dr. Šustersič, zapeljivec slovenskega ljudstva in njega krivi prerok. Farovski listi, ki nosijo na sebi neizbrisljiv pečat lažnjivosti in častikraje, so lagali, da hočejo 13. oktobra v Ljubljani manifestovati za splošno volilno pravico, da hočejo povzdigniti glas za pravice ljudstva, docim jim je bilo v istini le do cestnih demonstracij in če ni drugače do — pobojev. Ako bi bile prisle fanatizovane mase v Ljubljano, tedaj bi bili ti ljudje, po večini napiti zganja, s svojimi „duhovnimi“ voditelji, kateri bi tudi ne bili pozabili na skrivnostnosladko ginjenost ob tej priliki, da bi bilo več „korajže“, kričali po Ljubljani, tulili in izzivali pred posameznimi hišami prvakov narodno-napredne stranke, pred vsem gotovo pred hišo dr. Tavčarja, in ako bi padel slučajno kak „liberalec“ tej tolpi v roke, pa bi ga pobili, kakor je učil dr. Šustersič, kako se pobijajo bohinjski polhi. Potem pa bi bili triumfiral: Glejte naše dobro ljudstvo, kako se bori za svoje svete pravice!

Tako daleč še nismo, da bi se vršile kar tebi nič meni nič javne demonstracije z namenom, pobijati ljudi, ker ako bi se dopuščalo to, potem bi bila skrajna sluzija vsa naprava za javni mir in red, potem bi zavladala splošna anarhija.

Klerikalci seveda bodo kritični, da se jim godi strašna krivica, da se ljudstvo tepta ter se mu jemljejo pravice in niti ne pusti se mu, dati od sebe glas po splošni jednaki volilni pravici, docim je istina, da je s prepovedjo odvrnjeno kdo ve koliko nesreč in žrttev brezvestne klerikalne gonje, ki bi končale v ječah ali na vešalih, in docim je istina, da je odvrnjena s prepovedjo velika sramota za naše ljudstvo, v katero so ga hotele zavesti peklenske klerikalne varalice.

Da so bili namenjeni klerikalcev v Ljubljani, delati škandale ter če ni drugače tudi

pobijati, v to nam je najboljši dokaz gori omenjena vladina prepoved „tabora“. Vlada na Kranjskem, kakor povsodi, gre klerikalcem na roko na celi črti, jih neguje, preiskrbuje jim državne podpore celo za tako „zasuštrano“ „Gospodarsko zvezo“, ter jih čuva pod svojem okriljem kakor koklja piščeta. Na pota cestnih demonstracij, na pota pobijanj seveda ne more z njimi, dasi so zahtevali, da naj gre. Ako bi bila vlada na Kranjskem le kolkajk prepričana, da „katoliški“ stranki s prireditvijo „tabora“ ni do velikih izgrediv in škandalov, marveč da se „tabor“ v glavnem pokrije z manifestacijo za splošno volilno pravico, pa bi bila pustila, da se isti priredi. Ker pa je ta vlada prepovedala tabor z ozirom na javni mir in red, imamo v tem neovrgljiv dokaz, da se je bilo bali škandalov, izgrediv in pobojev. Tako daleč so hoteli zavesti „to dobro ljudstvo“ oni, ki se ne strašijo v boju za Rim in za „ljudstvo“ nikakih sredstev več, ki pod krinko vere in ljudskih pravic sleparijo in varajo ubogega Slovenca, da že ne misli drugega kot na pekel, ako ne bo ubogal politikujočega nuncia, in na nebesa, če pobije liberalca, oni, ki so poklicani učiti ga miru in ljubezni, ki pa hočejo narediti iz našega ljudstva tolpo brezvestnih divjakov, katerim je utepeva v meso in kri ubogljivost do črne suknje in z njo združenih varalic, kakor se utepe psu brezpogojna pokorščina do gospodarja....

Tabora v Ljubljani ne bo, umevno potem, da ga ne bo tudi na Sv. Gori. S taborem pa tudi ne bo manifestacije za splošno volilno pravico. O tej splošni volilni pravici smo že povedali svoje mnenje. Tudi mi smo za njo, toda dokler bodo imeli politikujoči nunci nad našim ljudstvom tako oblast, kakor jo imajo ponekod sedaj, dotlej je splošna volilna pravica za naše ljudstvo prava nesreča, in je ta splošna pravica dejanski le pravica za farovže. Proti politiki iz farovžev pa se moramo boriti na celi črti, kajti od tam danes izvira največji del gorja našega ljudstva — od tam se širi poneumnevanje in fanatizovanje mase, in od tam naj bi izšla sedaj še splošna volilna pravica v svrhu še večjega poneumnevanja in fanatizovanja ubogega kmeta in v glavno svrhu neomajljive nadvlade nad našim oratarjem! Take namene imajo oni, ki kričijo po splošni

volilni pravici! V take namene pa ne sme služiti. Otroku se ne daje puške v roko....

Da ni prišel naš kmet v roke brezvestnih „Rimcev“, bi bil že zdavnaj zrel za splošno volilno pravico, katera bi mu bila pravi blagor, tako pa ono ljudstvo, ki stoji pod vplivom „katoliške“ stranke, niti ne ve, kaj hoče s splošno volilno pravico. Toliko bolj pa to vedo sleparji in varalice!!

Tabora dne 13. oktobra v Ljubljani ne bo. Zato tudi dr. Šustersič ne bo slavil svojih „triumfov“. Ali da mu ne bo preveč hudo pri srcu, se na omenjeni dan sredi Ljubljane lahko postavi na svojo „katoliško“ glavo, ter si nabere bohinjskih polhov, izmed katerih pobije vse tiste, ki se mu utegnejo zdeti preveč „liberalni“ — ali liberalcev na dan 13. oktobra 1902. po Kristusovem rojstvu ne bode nikdo pobijal v Ljubljani.

Klerikalni terorizem

c. kr. šolskih oblastij.

II.

Danes naj ponatisnemo dva dopisa, dosla nam iz učiteljskih krogov.

(Prvi dopis.) — V „Gorici“ 9. t. m. poslani „Uradni popravek“ na dopis v iste št. 69. jasno kaže, kako zlobno se poslužuje „Gorica“ vsega, kar bi moglo škoditi ugledu c. kr. okrajnega šol. sveta, in s tem učiteljstva.

Tu se vidi, kako se jim prileže vsaka še tako prefrigana in neslana laž. — To bodi jasen dokaz slavnim šolskim oblastim, kolike veljave so vredne zatožbe proti naprednim učiteljem, katerih namen je bil, uničiti in strmoglavit vsakega učitelja, v prah zdrobiti vse, kar se upa le samostojno misliti.

Križali bi vsakega, ki si upa samostojno nastopati za blagor ljudstva. V megli svoje zlobne hudobije so videli že sukati vrvi, s katerimi bodo vodili na vislice vse one, ki se drznejo, pogledati jim samosvestno v obraz. — Iz same hudobije niso videli lazi, katere so natvezili učiteljem na ramena. Karkoli se je dalo zmisliti in domnevati slabega, to je prišlo učitelju na vrat, naj je bil ta zraven ali da se vedel ni za to. Več učiteljev

teljem so se stavile zatožne točke, o katerih še sanjali niso. In te lažnjive, podle duše si upajo stopiti med svet kot pošteni, ki delajo za avto stvar in napredek naroda z lažmi in lumparijami, česar jim sv. vera po Jesusu Kristusu ne vелеva. Kaj vse se ni uganjalo od njih strani, — tam naj bi se potipal kak š in določilo mejo, do kje smeš zlorabljal najsvetejšo oblast v škodo tvojega sobrata.

Kar se tiče c. kr. okraj. šol. sveta, smo učitelji edinih mislij, da tisti ni postopal prav, da lažnjivih tožbarjev čez učitelje ni izročil roki pravice, da bi si enkrat za vselej zapomni: „Lagati se ne sme, in še manj krivo tožariti“. Ne verjamem, da bi ordinarijat pustil tako mirno spati učitelje, ko bi se predznil kateri s kako krivično zatožbo na duhovnika.

(Drugi dopis.) — Napad na c. kr. okr. šol. nadzornika v „Gorici“ je provzročil splošno ogorčenje. Napad se tiče tudi okr. glavarja in okr. šol. sveta.

Moj namen ni, da bi branil te gospode in korporacijo, in tudi ne potrebujejo nikakoršne brambe; sami so dovolj močni, da le z mahljejem roke odpode te muhe. Sami so pa krivi, da jih te muhe nadlegujejo, ker so se posladkali s popravkom. Moj namen je, povedati s par besedami, kako pot so hodili oznanjevalci miru, — oznanjevalci ljubezni, da so prišli do teh visokih oseb. — Že več časa se sistematično napadajo učitelji. S temi napadi, z opravljanjem, so hoteli klerikalni priganjaci, — osvoboditi se nekaterih neljubih jim učiteljev. To se ni zgodilo, ker se morajo držati predstojniki nepristransko, — poslušati dva zvona, na vest kaj dati, itd.

Ni Vam bilo dovolj, da so morali trpeti ubogi učitelji veliko moralno in gmotno škodo vsled Vaših pritožb, ni Vam bilo dovolj, da je moral stati učitelj — uboga para — pred okrajnim glavarjem in tam se zagovarjati, ne, še dalje hočete; prisilili hočete naše predstojnike, da bi nas križali. „Križaj ga!“ so kričali judovski duhovni, in križan je bil učitelj miru — naš Izveličar, kojega ponosni zastopniki ste Vi, Vi, ki ste pri polnih jasilih (Ja ste pri polnih jasilih, se morate prav lepo zahvaliti vladi, da Vam potrjuje fasije in druge mastne dohodke) —

— 13 —

Križarji.

Zgodovinski roman v štirih delih.

Poljski spisal H. Sienkiewicz. — Posl. Podravski.

(Dalje.)

Ta opomnja spravi Mikolaja za trenutek v zdregu in šele po kratkem premisleku jej odvrne:

»Pred vsem drugim so vse božje sodbe neizvedljive, dalje pa se tudi spomnite, da on za vsak slučaj dobi dovoljenje.«

»Bodi si kakor hoče, vsekako pa mi je ljubo, da nismo prenočili v samostanu. Jaz bi nemara umrla strahu, ako bi se mi prikazal tak peklenski orjak.«

»Ha, to je dvomljivo, ker pravijo, da je jako lep.«

»Ako bi bil tudi najlepši, vsekako bi ne hotela poljuba od človeka, čegar usta smrdé po žveplu.«

»Kako pa veste, da bi vas hotel on takoj poljubiti?«

Kneginja in za njim gospod Mikolaj ter oba viteza iz Bogdanca se jamejo na te besede smejati. Smejala se je, ne vedé čemu, tudi Danuša, Ofka iz Jarambkova pa obrne svoje srdito lice k Mikolaju iz Dolgega lesa ter reče:

»Rajše bi imela njega nego vas.«

»Ej, ne kličite volka iz hoste,« odvrne veselo Mazur, »kajti ta zlosin se pogostoma klati po cesti

med Krakovim in Tinjem, zlasti proti večeru, in ako vas čuje, pa se vam takoj prikaže v podobi orjaka.«

»Eh, v podobi starega kozla,« očvrne mu mrzko Ofka.

Toda v tem hipu potegne Matija iz Bogdanca, kateri je mogel, ker je sedel na visokem konju, dalje videti nego drugi, ki so sedeli v kočiji, vajeti in reče:

»O, v imenu božjem, kaj je to?«

»Kaj se je zgodilo?«

»Nekak orjak se nam bliža z griča.«

»Beseda je postala meso!« zakliče kneginja. »Ne govorite vsakoršnih budalostij.«

Toda Zbišek, dvignivši se v stremenih, reče tudi:

»Zares je to orjak Valke, nihče drugi.«

Na te besede vstavi voznik od strahu konje in ne spustivši vajet iz rok, se jame križati, kajti tudi on je bil že opazil s svojega sedeža na nasprotnem griču orjaško postavo jezdeca.

Kneginja je tudi vstala, toda takoj zopet sedla, ker se jej je lice vse spremenilo od strahu. Danuša je skrila glavo v njenem krilu. Dvorniki, dvornice in pevci, ki so jahali za kočijo, zaslišavši zlokobno ime, so se tesneje tiščali okolo nje. Možakarji so se delali, kakor bi se smejali, toda iz očí si jim čital nemir, gospodičine so obledele, samo Mikolaj iz Dolgega lesa, ki je že iz mnogih pečij jedel kruh, je ostal povsem miren; hoteč kneginjo pomiriti, je dejal:

»Ne bojte se, milostljiva gospa, solnce še ni zašlo;

ali ko bi tudi bila noč, pa bi vas sveti Ptolomej čuval pred Valkirjem.«

Med tem je nepoznani jezdec, dospelši na vrhunec griča, vstavil konja ter stal nepremično. V jasnih žarkih zahajajočega solca ga je bilo moči razločno videti, in v resnici se ti je zdelo, da njegova postava nadkriljuje navadno človeško rast. Toda prostranstvo med njim in kneginjinim spremstvom ni bilo večje nego za tri sto korakov.

»Čemu neki čaka?« vpraša jeden pevec.

»Za to, ker tudi mi stojimo,« odvrne Matija.

»On se ozira po nas, kakor bi si hotel katerega izbrati,« omeni drugi pevec; »ako bi vedel, da je to človek, ne pa zli duh, pa bi zdirjal k njemu ter ga udaril s pljunko po glavi.«

Ženske so bile prestrašene ter so jele glasno moliti. Zbišek, hoté pred kneginjo in Danušo pokazati svoj pogum, pa reče:

»Jaz pa zdirjam tje kaj. Kaj je meni mar Valkir?«

Na to jame klicati Danuša na pol v joku: »Zbišek! Zbišek!« Toda on spodbode konja ter odjezdí urno, povsem prepričan, ako naleti tudi na pravega Valkirja, da ga prebode s svojim kopjem.

Ali Matija, ki je imel kaj oster pogled, pa reče:

»On je kakor orjak, ker stoji na višavi. Zares je to visok, toda navaden človek in ničesar več. Pojdem tudi jaz, ter ne dopustim, da bi prišlo med njim in Zbiškom do prepira.«

in ker nimate več oblasti v svojih rokah, da bi ljudi na natezalnico stavili, pa suntuje oblastnijo, čes, naj one to storé, bomo pa mi se mastili ob takih prizorih, se boljše bo tako, vsaj se nam ne bo moglo očitati, da smo mi natezali, kakor nam ne morejo očitati, da smo mi — naši predniki — Husa zažgali; o ne! to so storili hlapci — rabeljni, mi smo samo gledali.

Gosp. Finžgar pristranski!? Kedar je „Soča“ pisala kaj o njem, ko je Vase shode obiskoval? — Čeprav sami veste, da so Vasi shodi in Vasa stremljenja kakor sanje kake stare histerične device, koje želi kak nižji teolog dogmatizovati. „Soča“ bi morala biti proti takim norostim, pokazati stremljenja v pravi luci in odvracati učitelje in učiteljice od brezna teme in posvetiti par besed tudi gospodu nadzorniku. — Tega ni „Soča“ storila, ker si je morda mislila, da se že ljudem glaviče zbitré, gospod nadzornik pa zanje zdaj zahvala.

Ko prenišljujem delovanje našega Gregorčiča, sili me spomin na papeža Innocenca VIII., na njegov list (bul.) Summus desiderantes afflictibus (g. doktor, precitajte jo!) na njegova prijanjača Iustoria in Sprengerja. — Bog je usmiljen, On ne uníci golazni; pripušči zajedavkam, da uničujejo človeško deblo duševno in gnotno! (Pride šel)

Dopisi.

Is dotevlianske občine. — Dne 14. t. m. po poludanski službi božji je gosp. Josip Štrekelj predaval v Vatovljah o vinogradstvu. Predavanje se je vršilo v solski sobi; udeležba pa je bila tolika, da je bila soba pretesna. To znači, da se ljudstvo zanima za kmetijski napredek, izlísti pa za vinogradništvo, ki je glavni stober kmeta na Krasu. G. J. Štrekelj pa je res ne le strokovnjak, ampak tudi izvrsten govornik in učitelj v svoji stroki. Hvala in čast mu! Zato pa bi mi želeli, da bi nas ta gospod pogosteje obiskoval. Po dovršenem predavanju si je gospod Štrekelj ogledal še nekatere nasade „amerikank“ ter letosnje cepljenje trti na drveno in zeleno.

Letos je bila na Krasu zadnje dni avgusta in prve dni septembra velika soparica, ki je močno škodovala grozjtu, ajdo in turščici pa je po nekaterih krajih vso pokončala. Mimo tega tudi dobro napreduje v tej občini — flokseza. V to občina je prišla cenilna komisija iz Sežane radi odpisa davkov. Komisija je konstatirala, da je po nekaterih parcelah že polovica trti poskodovanih od črne uši, po nekaterih pa četrtina in da utegne trtna uš že v malo letih pokončati vse trte.

Zalosten je torej pogled v bodočnost. Beda je neizogibna na našem Krasu, kajti pridelek na vinu je glavni vir dohodkov našemu kmetu. Vsi drugi pridečki so le pičli. In kdor ne pozna naših razmer, niti ne bi veroval, kolike davke moramo plačevati tu na Krasu, izlísti od vinogradnikov. Že srednji kmetovalci plačujejo po kakih 120 K davka. Naši deželni in državni poslanci naj bi obrnili pozornost svojo tudi vprašanju — nerazumno davčnega bremena, ki ga mora

nositi siromašni naš kmet na Krasu, itak proganjan od vseh možnih nadlog.

Is popotne torbe. — Po dolgem času sem jo krenil slučajno na Kras. Prišel sem v Opatjeselo na dan cerkvenega shoda. Marsikaj sem videl in zvedel, kar me je jako zanimalo. Tudi cerkev mi je ugajala, milo petje v njej pa me je kar presenetilo. Priznati se mora, da petje v Opatjemseleu je hvale vredno, čeravno so pevci priprosti domačinci pod vodstvom priletnega organista g. Jelena. Pozneje sem zvedel, da so pevci stavkali, ter da so le sedaj na željo in prošnjo ljudstva nastopili. Stavkali pa so radi preziranja in psovania istega, ki bi moral največ podpirati cerkveno petje in biti še ponosen na to, da je pri službi božji dostojno petje, kar se žal, le prerado pogreša.

Ker se je vršil po starem običaju obhod, so bila vsa poslopja, tudi najrevnejša, po svoji moči okinčana z zastavami, raznimi podobami itd., le na palači gosp. nuncia se je pogršalo, da ni bilo še znamenja; povedano pa mi je bilo tudi, da pri izvršitvi zidanja je bil pa g. kurat z dragimi in ogromnimi zastavami omrežil celo hišo.

Iznenadilo me je pri popoldanski službi božji, da je domači duhovnik sam opravljal službo, med tem ko so se trije drugi popivali v farovžu. Ker so govorili preglasno, da so jih slišali celo v spodnjem delu cerkve, se je vzdignil neki mož, stopil pred farovž ter zavpil: Molčite, ker sedaj je služba božja. Ne motite ljudij! Pri onih, ki so čuli, je obudilo to smeh.

Domače in razne novice.

Gorico je zapustil g. dr. Stanko Lipajne, prvi slovenski doktor prazkega vseučilišča, doslej c. kr. avskultant. Šele 24 let je star, pa ima že dveletno sodno prakso za seboj. — Opuštil je sodno karijero, ker ga mika svet s svojim velikanskim napredkom; hoče se marsikaj videti in znati, potem pa vrniti se v domovino, da jej bo koristen delavec. Menda pojde najprej v Lipsko, kjer si osvoji „tajnosti“ svetovne trgovine z blagom in denarjem, potem pa hoče iti še dalje in videti še več.

Ne bi bili pri — ali toliko energije v mladi duši tega vse — i ljubeznivega, simpatičnega člana našega bolj izbranega kroga slovenske mladine. Vsakomur, ki ga je poznal, je žal po niem, in vsakdo mu želi obilo sreče na novih potih gotovo nadepolnega življenja. — Pripominjamo, da g. dr. Stanko je sin ravnatelja g. Ivana L. na Krškem.

Osebnost vest. — Komisar pri obrtnem nadzorstvu v Trstu Ah. Pellegrini je imenovan obrtnim nadzornikom druge vrste.

Na lastno prošnjo umirovljen je g. Martin Zarnik, nadučitelj v Trnovem pri Ilirski Bistrici.

Smrtna kosa. — Umrli je dne 19. t. m. v Trstu g. Ivan Miklavic, c. kr. oficijal pri tobačnem uradu. Imel je komaj 45 let. Pokojnik je bil vsikdar zvest sin svojega naroda.

Umrli je tudi trgovec Matija Kolman v Trstu, ki se je iz navadnega delavca po-

vspel do uglednega trgovca. Ostal je vedno zvest narodnjak-postenjak. Star je bil 55 let.

Blag jima bodi spomin!

V Ljubljani je umrl gimnazijski profesor gospod Ivan Vrhovec v starosti 50 let. Pokojni profesor je bil znamenit zgodovinar, ki se je petal zlasti rad z zgodovino svojega rojstnega mesta Ljubljane. Njegovi spisi so lepi in pisani tako, da so jih čitali radi tudi oni, ki — drugace ne ogrevajo preveč za zgodovino. Kot profesor je bil pokojni Vrhovec blag mož in preveč narodnega duha, ter je znal s svojimi predavanji vsaditi v mlada srca kali ljubezni do našega naroda in naše domovine. Njegovi učenci ga obdržijo v blagem spominu, v slovenski zgodovini pa mu je zagotovljeno častno mesto. Vječnaja mu pamjat!

Včeraj je umrla gospa Albina Komel, rojena pl. Schivitzhofen, soproga g. nadučitelja Komela v pokoju ter mati mladega našega glasbenika, stara 63 let. Pogreb bo jutri L. hka jej bodi zemljica!

Čislano rodbino g. nadučitelja Bajca v Renčah je zadela prebitka nesreča. Sin Avgust je bil učiteljski pripravnik v Ljubljani. Koncem solskega leta je dobil ponavljalni izpit iz nemščine, kateri je delal sedaj začetkom solskega leta pred strogim profesorjem Hallado. Ker pa ni znal profesorju dovoljno, mu je dal drugi red. Torej bi bil moral ponavljati prvi razred učiteljskega. To pa je blagega mladeniča tako razburilo in zmešalo, da je v tej zmešanosti sklenil umreti. Šel je v neki hotel v Ljubljani, se zaprl v odkazano mu sobico ter se tam z revolverjem ustrelil. Ker ga ni bilo iz sobe, so drugo jutro trkali, in ker ni bilo glasu, so siloma odprli vrata; v sobi pa so našli ustreljenega v desno sence ubogega mladeniča. Na nočni omarici so našli listek, v katerem je prosil svoje starše oprostjenja. Truplo nesrečnega mladeniča so pripeljali včeraj v Renče, kjer je bil ob 10. uri dopol. pogreb. Bil je edini sin. — Žaljuči rodbini naše iskreno sožalje!

Torej žrt v — nemščine na slovenskih tleh. Človek z navadnim razumom bi rekel, da mladenič, ki je imel nekaj razredov srednje sole in prvi tečaj učiteljskega, je gotovo toliko znal — nemščine, da bi postal lahko izvrsten učitelj na slovenskih tleh. Toda profesorju Hallada ni znal dovolj. Slučaj zasluži preiskave in razjasnila!

Novi proš v Gorici. — Proštom v Gorici je imenovan Alojzij dr. Faidutti, profesor v tukajšnjem semenišču, deželni poslanec, mestni starasina ter nekaj voditelj klerikalne organizacije med Lohi. Dr. Faidutti je beneški Slovenec, katerega starši niti laški ne znajo in katerega so še do pred kratkim prištevili Slovencem, ali v časih karjinala Missie je prešel popolnoma v laški tabor ter prevzel nekako vodstvo klerikalcev. Kardinal ga je bil menda določil za izvajatelja svojih idej med Lahi v naši deželi, kajti don Faidutti je snoval posojilnice in kmetijska društva, preganjal soc. demokratizem ter se kazal precej zvito ali vendar očito tako, da je bilo videti, kam jadra. Po smrti kardinala se mu je odprlo svobodnejše polje, in nič ga ni oviralo, ko je bil izvoljen v deželni zbor, da je stopil kot katoliški duhovnik v

laški liberalni klub. Faidutti zna oba deželna jezika, je osebno prikupljiv ter prebrisan gospod, vsled česar je znal pridobiti tudi barone Codellije, da so mu podelili mesto prosta v Gorici; mesto je namreč odvisno od imenovane baronske družine.

Tako imamo srečno tudi novega prostaa, kateri bo imel sedaj še več časa za svoje politično delovanje nego v semenišču. Kako bo porabljal svoj upliv, bomo sodili po dejanjih.

V prostu Faiduttiju, ki je še mlad, ima komaj 40 let, hočejo nekateri videti tudi bodočega naslednika za nadškofjski sedež za slučaj, da bi smrtna kosa zgodaj kosila v nadškofjski palači ter se izogibala prošti.

Bataljona tuk. 47. pešpolka, ki sta bila odšla pred kratkim v Trst, ker se je bilo bati zopet nemirov, sta se že vrnila nazaj v Gorico.

Naše šolsko vprašanje v mestu je „Gorici“ trn v peti. Strašno je nervozna, ker smo povedali zopet enkrat golo resnico, kako stoji to naše šolsko vprašanje in kaka je vest dr. Gregorčiča gledé na isto. Zato piha jo okoli sebe kakor razjarjeni gadje, ali po stari klerikalni maniri so si izbrali iz vsega onega, kar smo pisali o tem vprašanju, le neko malenkostno reč. Lani namreč so zahtevali v „Sol. domu“, kakor smo pisali svoj čas v „Soči“, za sprejem otrok v „S. d.“ obvezo, da se bo plačevalo od njih nekaj mesečnine. Gledé na to smo rekli letos, da menda odvracajo vse one, ki ne morejo obljubiti prispevkov... In na tem zdaj jaha „Gorica“ ter psuje okoli sebe po svoji lepi navadi, kakor zna le ona. Tega „menda“ se drži trdno kakor potapljač se človek trhle deske, ter kriči — da je odvrnila čitatelje od premišljevanja o naši šolski mizeriji na to preklicano „Sočo“, katero hoče slikati zopet kot sovražnico „Sol. doma“. „Gorica“ pa, ki je lani gonila naše otroke v Podturen ter se drznila izustiti celo to, da se jim ne godi posebna krivica, ako hodijo v Podturen, ta „Gorica“ ima slabo vest, zato pa vpije, kakor čisti tat, ki je kradel, naj primejo drugega. —

Da pa letos niso zahtevali v „Sol. D.“ prispevkov, ako smemo „Gorici“ sploh kaj verjeti, jemljemo na znanje. Je pa tudi prav tako — kajti podpore, katere dobiva „S. D.“ od države, dežele itd. se imajo porabiti le v šolske svrhe, ne pa da bi morda morali — navzlic tolikim podporam — še otroci plačevati prispevke! Naš „menda“ je bil po drugi strani torej le nekaj vreden, da je dregnil v „S. D.“, da gospodje vsaj govorijo ter se ne držijo tako skrivnostnotajnostno glede „S. D.“, kakor po navadi. Saj se razumemo!!

„Goriški naprednjaki in Sv. Goro.“ (Konec.) Naš članek „Tabor na kardinalovem grobu“ je zbodel pobožnjake krog „Slovenca“ v živo; zato pišejo, da je članek panflet najostudnejše vrste zoper dr. Šustersiča, Sv. Goro in sploh vse, kar je krščanskega. — To se bere imenitno, zlasti, kakor je že „Slov. Nar.“ omenil, ker se spravlja dr. Šustersiča v nekako dotiko sploh z vsem, kar je krščanskega!! Po drugi strani pa bi radi

Med tem je Zbišek, korakoma jahaje, premišljeval, ali naj takoj nameri svoje kopje, ali pa si poprej ogleda od blizu, kak je ta človek, ki stoji na griču. Končno se odloči, da ga hoče najpoprej ogledati, in takoj se je prepričal, da je ta misel boljši, kajti čim bolj se mu je bližal, tem bolj se je izgubljala njegova velikost. Bil je to sicer visok človek, sedeč na ogromnem konju, ki je bil še večji nego Zbiškov, ki pa vendar človeške mere ni nadkriljeval. Vrh tega je bil tudi brez oklepa z žametovo kučmo na glavi, na sebi je imel širok beli plašč, izpod katerega je kukala zelena oprava. Stojč na griču, je dvignil kvišku glavo ter molil. Očividno se je bil vstavil radi tega, da odmoli večerno molitav.

»Ej, kak Valkir je to?« pomisli si mladenič.

Dospel je bil že tako blizu, da bi bil mogel tujca doseči s kopjem. Tujec, vidé pred seboj krasno oblečenega viteza, se mu prijateljski nasmeje ter reče:

»Hvaljen bodi Jezus Kristus!«

»Na veke vekov.«

»Ali ni tam spodaj dvor kneginje mazoveške?«

»Da.«

»Torej prihajate iz Tinjca?«

Toča na to vprašanje ni dobil odgovora, ker je bil Zbišek osupnen tako, da tega vprašanja ni slišal. Nekaj časa je stal kakor okamenel, ne hoteč verjeti lastnim očem, kajti za kakih štiri sto korakov za nepoznanim človekom je bil zagledal nekoliko viteзов na konjih, katerim je jezdaril na čelu vitez v leskečem oklepu, imajoč na sebi bel suknjen plašč s črnim križem in

jekleno čelado s sijajnim šapeljem iz pavovega perja.

»Križar!« zašepeta Zbišek.

In takoj si domisli, da je Bog uslišal njegovo molitev, da mu v svojem milosrdju pošlje Nemca, za kojega ga je prosil v Tinju, ter da se mora okoristiti s to ugodno priliko. Ne omahujoč niti za trenutek, se je še poprej, nego mu je to šinilo v glavo, še poprej, nego se je popolnoma zavedel, dvignil na sedlu, položil kopje konju med ušesa ter izrekel glasno svoj bojni vzklik »Grad! Grad!« in drvil na vso moč nad Križarja.

Ta pa takisto osupnen vstavi konja in ne namerivši kopja, katero je imel v stremenu, je samo gledal pred se, kakor v negotovosti, da je ta napad njemu namerjen.

»Nastavi kopje!« zakliče mu Zbišek, zbadaje konja z železnimi ostrogami. »Grad! Grad!«

Prostor, ki ju je delil, je postajal čimdalje manjši. Križar, videč, da je napad namerjen nanj, je zbodel konja, dvignil orožje... in že se je Zbiškovo kopje imelo zasaditi v njegove prsi, kar mu ga nakrat neka močna roka odlomi pri samem držaju, uprav kakor bi bil drog narejen iz trsičja, na kar pograbi uzdo Zbiškovega konja tako močno, da se je konj z vsemi štirimi nogami zaril v zemljo, da je obstal kakor zakopan na mestu.

»Znoreli človek, kaj delaš?« oglasi se zamolkli, grozen glas; »poslanca napadaš ter kralja žališ.«

Zbišek se ozre ter spozna onega orjaškega moža, katerega so smatrali malo poprej za Valkirja in kateri

je še pred trenutkom tako prestrašil kneginjine dvornike.

»Spusti me na Nemca! Kdo si ti?« zakliče Zbišek, mahaje s sekíro.

»Poč s sekíro! Proč s sekíro!« pravim ti, sicer te prekotam s konja!« zakliče tujec še groznejše. »Razžalil si kraljevo veličanstvo in prideš pred sodnijo.«

Na to se obrne k ljudem, ki so jezdarili za Križarjem, ter zakliče:

»Pojdite semkaj!«

V tem hipu dospe tudi Matija z zlokočnim in nemirnim licem. Spoznal je, da je Zbišek postopal kakor norec, in da iz tega dogodka morejo nastati zanj kaj neljubi nasledki, vsekako pa je bil pripravljen na boj. V tem spremstvu nepoznanega viteza in Križarja je bilo komaj petnajst ljudij, izmed katerih so bili nekateri oboženi z loki, drugi pa s sulicami, torej bi se oba viteza mogla spustiti z njimi v boj, nikakor ne brez nadeje na zmago. Pri tem pa si je Matija tudi mislil, ako ima njima groziti sodnija, da bi nemara bilo bolje prodreti skozi te ljudi ter se kam skriti, dokler ta uima ne preide. In takoj se mu je zakremžilo lice nalik psu, ki namerava napasti volka. Dospevši s konjem med Zbiška in nepoznanega viteza, vpraša, posegši ob enem po meču:

»Kdo ste vi in kakšno je vaše právo?«

»Moje právo obstoji v tem, da mi je kralj zapovedal, naj čuvam nad varnostjo v tej okolici; imenujem pa se Povala iz Tačeva.«

(Dolje pride.)

vedeli, kaj si mislijo, moze pri „Slovenca“ pod pojmom pamflet, kajti kar je pisano v omenjenem članku, ni nikak pamflet ne zoper dr. Šustersiça, ne zoper Sv. Goro in najmanj zoper vse, kar je kršçanskoga. To so le „slagerji“, tisti „kršçanski“ slagerji, s katerimi sleparijo javnost, in drugega nič. Kar je pisano v članku, je le istina, podana v živi sliki, ne pa kake brezobrazno zaganjanje v osebo dr. Šustersiça. Vprašamo: ali je sploh mogoče zaganjati se brezobrazno v posebej ljube brezobraznosti v krogu „Slovenca“? Mislimo, da ne.

Na to pa sledi ono, kar so pravyzprav iskali v članku — udrihanje po osebi g. Gabrščeka. To je že stara taktika klerikalne žurnalistike. Kadar ne vedo nič stvarnega — in kdaj sploh vedo kaj stvarnega! — pa udrihajo po osebi, sedaj po eni sedaj po drugi, kakor jim baš kaže. To se godi dosledno po vseh „katoliških“ listih — zato pa tudi imajo naši „katoliški“ listi polno obsodeb radi častikraje svojemu bližnjemu; na čelu jim koraka sam očka „Slovenec“.

Na vse druge reči v omenjenem „Slovenčevem“ članku ne bomo posamezno reagirali, ker je glavni del zavrnil že g. Gabršček s svojim podpisom, ker tabora na Sv. Gori ne bo in ker je škoda prostora. Rečemo le dvoje: „Slovenec“ svetuje, naj „Soča“ le molči o sleparijah in varalicah, mi pa rečemo, da ne bomo molčali, marveč bomo se govorili, in ne malo, o raznih klerikalnih sleparijah in varalicah, in če ne bo drugače, ker za 7 let vse prav pride, utegnemo o priliki izzvati, povedati, kam spada tudi ta „Slovenčev“ izvenljubljski članek, katerega dobro poznamo.

Nepotrebne skrbi kavcev. — Vsakih toliko se kavci spominjo naprednih društev, da premalo delujejo, premalo dohodkov dobivajo itd. Skrbi jih „Trgovsko-obrtno društvo“, „Mizarska zadruga“, „Narodni sklad“, pa zopet „Gor. ljud. pos.“ ali „Trgovska zadruga“. — Ne tajimo, da bi marsikaj še mnogo bolje razvijalo svojo narodu koristno delavnost, toda „kavci“ — ki sami sicer nič dobrega ne delajo — mečejo polena pod noge ob vsaki možni priliki, a podirati na vsak cepce. Naša stranka je danes potisnena v zdravo opozicijo, odgovornost za vse neuspehe Slovencev na Goriskem pa nosijo kavci. Kdor pa je v opoziciji, ne more razvijati vseh svojih moči na poljih, kjer bi sicer žel velike uspehe. Zato se je od naše strani marsikako delo odložilo za poznejši čas, vse po vrsti, kakor zmorejo naše moči. A da delamo, to se kaže vsak dan in se pokaže v prav izdatni meri v najbližji bodočnosti. — Zato naj bodo kavci le brez skrbi za naša društva in stranko samo.

„Gorica“ je zavajala, da je „Soča“ napadla „Solski dom“ zaradi tega, ker za „Narodni sklad“ premalo prihaja. — Da bi lahko prihajalo več, to radi pripoznamo. Toda kavci naj bodo le prepričani, da naši pristasi posežejo gotovo globokeje v mošnice takrat, ko bo v to najprimernejši čas, ko bodo imeli bolj konkretno potrebo pred očmi.

„Soča“ pa ni napadla „S. d.“, marveč je izrekla le povsem opravičeno kritiko. Sicer je „Gorica“ izjavila, da „Solski dom“ niti ne reflektuje na podporo od strani naprednjakov. Vkljub temu je dobil „S. d.“ prav veliko podporo iz vrst naše stranke. To dokazuje veliko samoizjave naših somišljenikov, ki morda niti ni na mestu.

Mesto pa da „Gorica“ tako skrbi za „Narodni sklad“ itd., naj raje povpraša: Ali ni sramotno, da je „S. d.“ sprejel od deželne zbornice 1000 K pod pogojem, da je tudi toliko dobila — Lega Nazionale. Kak dobiček imamo Slovenci od te nedostojne, da škodljive podpore? Kje so prvaki klerikalne bande, ki so oblagodarjeni z vsem posvetnim, pa tako sramotno malo ali nič ne dajejo „S. d.“? Tje naj obrne „Gorica“ svoje konjsko kopito, tam je vir dohodkov, da ne bo treba beračiti pod sramotnimi, lahko rečemo izdajskimi pogoji! Menda bo dovolj!

Štrajk v Mirnu. — Naznanjeni štrajk v Mirnu je prišel v ponedeljek, ker gospodarji niso hoteli ugoditi zahtevam, katere so stavili delavci. Zahtevajo v glavnem 30% povišanje plače in znižanje urnika za eno uro. Delavci se držijo mirno. Pomnožili so orožništvo in javne lokale morajo zapirati ob 7. zvečer.

Bomo videli, če bo res! — „Rdeči Prapor“ se bavi v svoji zadnji številki s shodom tržaskih Slovencev za slovenske

ljudske sole, na katerem so nastopali, kakor smo poročali, tudi soc. demokratje, seveda le v malem številu, ali toliko bolj hrupno. „Rdeči Prapor“ udriha v svojem zadnjem uvodnem članku po tržaskih narodnjakih, na koncu pa pravi: „Sam se bomo bojevali za slovensko šolo v Trstu, čeprav ne s telegrami in lepimi besedami. Mi vemo, da potrebujemo šol kakor vsakdanji kruh. Vemo pa tudi, da jih je treba priboriti in ne — prifehtati!“

Prav, jemljemo na znanje ta napovedani boj soc. demokratov za slovensko šolo v Trstu. Pričakujemo pa tudi dejanj in po teh bomo sodili.

Premovanje konj v Gradšču ob Soči. — Pri premovanju konj 21. t. m. v Gradšču je bil odlikovan v kategoriji kobil med drugimi tudi Josip Milč iz Slivnega, v kategoriji zrebcev pa med drugimi: Ant. Bastič iz Vrtojbe, Jos. Nardin iz St. Andreža in Jos. Pavletič iz Mirna.

Kako sleparijo svoje štatalce. — „Gorica“ piše, da so sli tržaski slovenski deželni poslanci k novemu škofu dr. Naglu se predstaviti ter mu predložiti želje tržaskih Slovencev v cerkveno-narodnem oziru. Na to pa piše: „Vladika jih je prijazno sprejel in jim odgovoril slovenski, da se zahvaljuje Slov. na prijaznosti in je izjavil, da ga posebno veseli“ itd.... Naročniki „Gorice“, kateri morajo vse verjeti, kar jim natvezi ta farovski list, morajo misliti po tej pisavi, da zna Nagl slovenski, dotim je istina, da ne zna nič. Resnično pa je spregovoril v odgovor par slovenskih besed, ad hoc naučenih. Ali ker se je naučil v to svrhu kake tri besede, že pisarijo, da je odgovoril slovenski ter izjavil itd., kakor da bi poznal naš jezik. — Tako sleparijo svojo „javnost“ dosledno. Se ve, o škofu se kaj zlagati, s čemur se ga povišuje pri ljudstvu, to pa še greh ni. Kdor se zlaže, dubi še zasluženje pri Bogu, ker namen posvečuje sredstva!

Umrl je za opeklinami — oni 3-letni Albert Hlede iz Ločnika, o katerem smo poročali zadnjič, da se je opekel v ognju, nastalem v sobi, ter da so ga bili prenesli v tukajšnjo bolnišnico. Pazite na otroke!

Surov hlapec. — 36-letni Peter Levpušek, delavec s Tolmiskega, je prišel v Gorico ter se ustavil pri „Rajhu“ na Kornu. Hlapec v tej gostilni 25-letni Miha Kamenšek iz Ročinja je zahteval od njega „pos“; ker mu ga pa Levpušek ni hotel takoj pokazati, ga je sunil tako močno, da je priletel z glavo ob kraj mize ter se nevarno ranil na desnem očesu. Brutalnega hlapca so naznanili oblasti.

Ropar. — Z Bovškega nam poročajo, da je te dni zvečer šel kmet Markič proti domu v Dvor, kar se mu je približal na potu neki neznan človek, kateri ga je ustavil, se zakadil v njega ter ga vrgel na tla. Vzel mu je srebrno uro, potem pa je zbežal. Sedaj iščejo orožniki zločinca.

Pred sodniki je stal Anton Torkar iz Podbrda, ki je dal v prerekanju nekemu Šenu iz Preserja tako zausnico, da mu je, kakor trdi Šen in zdravniško izvestje, potila mrena v ušesu. Govori se pa tudi o simulaciji Šenovi. — Torkar je dobil za to dva meseca ječe ter 50 kron mora plačati za odškodnino.

Bazglas. — Razpisuje se mesto poštnega odpravnika pri c. kr. poštnem uradu (III./5.) v Avčah, pol. okraj Gorica, proti pogodbi in kavciji 400 kron. Letna plača 450 K, uradni pavšal 120 K, in letni pavšal 630 K za vzdržavo jednokratne pesne zveze na dan med Avč. in Kanalom ter za lokalno dostavljanje poštnih pošiljatev. Prosnje v teku treh tednov na pošto in brzojavno vodstvo v Trstu.

Bralno društvo „Hubelj“ na Ustji priredi v nedeljo dne 28. t. m. javno veselico s plesom na vrtu g. Ig. Stibila v obitih prostorih; pri veselici bode svirala polnoštevila veteranska godba iz Mavhinj. K obilni udeležbi uljudno vabi odbor.

Knjigovodja in korespondent, zmožen slovenskega, nemškega in laškega jezika, se sprejme s 1. oktobrom. Služba stalna. Plača po dogovoru. Pismene ponudbe na naslov: „Vstrajnost“ na upravnitvo „Soče“.

30.000 kron znaša glavni dobiček olomuške razstavne loterije. Oporozarjamo, da je zrebanje nepreklicno dne 25. septembra ter se izplačajo posamezni dobički od prodajalcev v gotovini le z 10% popustom.

Razgled po svetu.

Deželni zbor kranjski se ne snide, ker so se pogajanja razbila ob trmoglavosti dr. Šustersiça. Dež. odbor ne more prevzeti od vlade zahtevanega jamstva za stvarno delovanje dež. zbora, kajti dr. Šustersiç je odgovoril dež. glavarju, da je naivno misliti, da bi klerikalna stranka dopustila redno zborovanje dež. zbora ter da odklanja usiljevanje dež. odbora v avtonomijo svojega kluba. — Trma dr. Šustersiça noče dež. zbora, kar mu ni za delo za kmeta, ampak le za hujskanje in fanatizovanje. Sedaj jih bo tolažil, da naj potrpijo, da že pridejo do „ljudskih pravic“, ali konec bo ta, da tistih namislenih „pravic“ ne bo, marveč bo trpel kmet neizmerno škodo in marsikateri pride radi trme dr. Šustersiça še pod zlo. Ali kaj njemu za kmeta, njemu je le za to, da se bliski na vrhu klerikalne politike v deželi, da meša ter pri tem dobro živi! Ubogi kmet!

Slovenski gimnazij v Celju. — V prvi razred se je vpisalo 77 učencev. Ta razred dobi drug oddelek. Številke kažejo dovolj jasno potrebo čistega slovenskega gimnazija.

Velikansko poverjenje. — Pri „Länderbanki“ na Dunaju je poveril podblagajnik Jelinek okoli 5 milijonov kron. Jelinek je igral na borzi ter se bavil s spekulacijami. Prišli so na sled, ko je nenadoma prišel v urad eden izmed ravnateljev pogledat neko položko v knjigah. Jelinek je rekel, da knjige ni baš na razpolago ter se odstranil in se ni več vrnil. Iščejo ga povsodi, ali doslej ga še niso našli. Mislijo, da je skočil v Donavo, ker so dobili na bregu svrtnik s papirji na ime Jelineka, drugi pa mislijo, da je pobegnil ter je na varnem. Defraudacija se je zgodila le radi skrajno zanikerne kontrole v banki.

Košut. — Ogrji so slavili te dni 100-letnico rojstva Košuta, katerega smatrajo vzbuditeljem svojega naroda ter stvariteljem sedanje ogerske države. Za Ogre, ki hrepenijo biti ločeni od Avstrije, je Košut ideal, na sploh pa ga smatrajo Ogrji svojim velikim možem. — Slavnosti pa nikakor niso skočale tako, kakor so želeli. Zlasti jih boče, da je moral Szell „nenadoma zboleti“ baš pred slavnostnimi dnevi. Seve vlada vendar ne more proslavljati revolucionarcev. — Košut je bil renegat, po rodu in vzgoji Slovak, ki se je v zrel dobi prelevil v „pristnega“ Madjara ter postal njihov junak. —

Afera Wallburg pred ljubljansko sodnijo. — Svoj čas smo poročali, da sta bila neki Ernest Wallburg in njegova sestra Klotilda pl. Simics obdolžena, da sta skušala s ponarejenimi dokumenti dokazati, da sta zakonska otroka pokojnega nadvojvode Ernesta, aretirali pa so privatnega uradnika Maksa Staudingerja, ker so ga dolžili, da je on ponaredil dokumente. V petek in soboto je stal Staudinger pred ljubljanskimi sodniki. V obtožnici stoji, da je iztrgal Staudinger l. 1899. iz vojaške poročne matice, shranjene v ljubljanski garnizijski bolnici, list in posnemaje pisavo umrlega vojaškega kurata Josipa Zamejca vpisal na ta list poroko nadvojvode Ernesta z Lavro Skublic, imenovano baronico Wallburg. Stori je to v svrhu, da bi Wallburgi mogli dokazati, da je bila njih mati z nadvojvodo Ernestom cerkveno poročena. Na podlagi te ponarejene listine so se Wallburgi dne 5. julija 1899. naznanili dvornemu uradu kot dediči nadvojvode Ernesta in so 15. feb. vročili nadvojvodi Rajnerju v ti zadevi posebno spomenico. To pa ni imelo uspeha. Ker pravi po Staudingerju izdelani poročni list, da se je nadvojvoda poročil l. 1858., v resnici pa je nadvojvoda šele l. 1859. prišel v Ljubljano, se je začela sodna preiskava. Ta preiskava je izkazala, da sta Staudinger in Wallburg prišla meseca maja l. 1899. v Ljubljano, da bi tu dobila dokaze, da je bil nadvojvoda Ernest poročen z Lavro Skublic. Znala sta se pridobiti spoštovanje in zaupanje, tako, da se jim je dalo poročne matice na vpogled. Wallburg in Staudinger sta bila opetovano pri vojaškem kuratu Ivanetiču in sta pregledovala vojaško poročno matico. Pri ti priliki sta videla v matici list, na katerem je bil spodaj precej velik nepopisan prostor. Začetkom junija se je Staudinger vtihotopil v sobo kurata Ivanetiča in iz matice iztrgal ta list. Pred njo ga je čakal Wallburg. Šla sta v restavracijo na južni kolodvor in tam je Staudinger na ta list zapisal, posnemaje natančno Zamejcevo pisavo, kar nju je Wallburg bil zapisal na neki listič.

Veljave tega dokumenta so potem Wallburgi podprli s pismom nadvojvode Ernesta na Klotildo pl. Simics, v katerem pismu priznava nadvojvoda, da je bil z Lavro Skublic pravilno poročen, katero pismo je tudi Staudinger ponaredil, in dalje z izjavo stolnega dekana in kanonika Andreja Zamejca v Ljubljani. V tej izjavi pravi kanonik Zamejc pod svojo duhovniško prisego, da mu je njegov brat, umrli vojaški kurat Josip Zamejc, povedal, da je poročil nadvojvodo Ernesta z Lavro Skublic. Pozneje pa je kanonik Zamejc izpovedal, da vsebina te njegove, pod duhovniško prisego storjene izjave, ni resnična in da je bil zapeljan po ponarejenem matičnem listu, da je to izjavo izdal. Obtožnica predlaga, da se Makso Staudinger obsodi zaradi poskušene goljufije.

Ker je bilo pri obravnavi govora o članih cesarske hiše, se je vršila obravnava po prečitani obtožnici tajno. Maks Staudinger je izjavil, da ni kriv, priznal pa, da je napravil ponarejeni poročni list. Razložil je obširno, kako je prišel v zvezo z Wallburgi, kako so iskali dokazil, da je bil nadvojvoda Ernest z materjo Wallburgovo pravilno poročen. Pri tem iskanju so prišli v Ljubljano, kjer je potem Staudinger napravil poročni list, a ne da bi se s tem ponarejenim poročnim listom dokazalo, da sta Ernest Wallburg in njegova sestra Klotilda pl. Simics zakonska otroka nadvojvode Ernesta, nego da bi se s tem dokumentom prišlo dvorne kroge, da pridejo s pravih pristnim dokumentom na dan.

Zaslišan je bil kot prič tudi stolni dekan in kanonik Andrej Zamejc. Igral je prežalostno ulogo, kajti zagovornik mu je sel tako do živega, da Zamejc ni vedel ne naprej ne nazaj in je moral celo molčati na namigavanja o vrednosti duhovniške prisego. Kakor je znano že iz obtožnice, je kanonik Zamejc izdal Wallburgu pismeno izjavo, v kateri je pod svojo duhovniško prisego potrdil, da mu je njegov brat umrli vojaški kurat Josip Zamejc sam povedal, da je poročil nadvojvodo Ernesta z Lavro Skublic. To pismeno, pod duhovniško prisego storjeno izjavo je dal kanonik Zamejc legalizirati pri c. kr. notarju dr. Voku, v sodni preiskavi pa je vse preklcal in rekel, da je pod duhovniško prisego neresnico izjavil, da mu njegov brat ni ničesar povedal, da se je dal pregovoriti in da je, zapljan po fotograficnem posnetku falsificirane poročne lista, izdal iz usmiljenja pod duhovniško prisego prisego neresnico izjavo. To je ponovil tudi pri obravnavi. Staudinger je bil obsojen na 4 mesece navadnega zaporu ter je nastopil svojo kazen takoj.

Obravnava je zanimiva. Ali dotim se je sodilo, da ostanejo pri tej obravnavi na vrhu splošnega zanimanja Wallburgi s Staudingerjem, jim je odvzel vrh — katoliški duhovnik s svojo strasno žalostno ulogo. Ako delajo tako katoliški kanoniki, kaj naj zaupamo in verujemo še drugim?

Francoski moški v Galiciji. — V nedeljo 21. t. m. so polozili v Podgoricah v Galiciji temeljni kamen novemu samostanu za redemptoriste, kateri so bili izgnani iz Francije. Občinski svet v Podgoricah jim je dal svet za mal denar, drugi „pametni“ ljudje pa so znosili skupaj toliko milodarov, da sedaj zidajo samostan.

Zidanje samostana v dvajsetem veku — to je mogoče pač le v Galiciji, kjer izsestavajo ubogege kmeta do kosti. Na eni strani klic kruha! iz vrst kmetkega in delavskega ljudstva, na drugi pa zidanje samostanov, kjer bo cvetelo blagostanje cele trope nepotrebnih lenuhov in kamor naj prinaša revež, kar ima sploh najboljšega!

Na Francoskem izganjajo menike, ker se je pokazalo, da so skrajno nevarni državi, morali in sploh človeštvu, da se poživijo — v Avstriji pa jim zidajo nove samostane! To je znamenje časa, katero kaže, kje smo še v Avstriji!

Razne vesti. — V petek je umrla belgijska kraljica Henrika, mati nadvojvodinje Stefanije, omožene grofice Lonyaj. — Zlati učiteljski jubilej je slavil dne 1. t. m. nadučitelj Jos. Čizek v Pilstajnu na Štajerskem. — Deželni proračun Koroške za tekoče leto kaže splošno potrebnost 3.742.000 K. Na solstvo spada 44%, nemalo v namene razne pdevanja Slovencev. — V Karlovih varih se je sesel 22. t. m. shod nemških naravoslovcev. Udeležnikov je iz Avstrije, Nemčije, Švice, Rusije in Japonske. Na shod je prišel tudi naučni minister dr. Hartel. — Na Raki na Kranjskem so prijeli zakonska Franca in Elizabeta Duh, ker sta na sumu, da sta umorila svojo 11-letno hčerko. — V Petrovčah je umoril z nožem Anton Mavec slabopnega Jan. Soteska brez vzroka. Celjski porotniki so ga obsodili na 3 let v ječo.

